¶ Tabula xp̄iane religionis valde vtilis ⁊ neceſſaria cuilibet xp̄iano: quā omnes ſcire tenent̄.

VLtima enim ſunt hec: que vnuſquiſq; ſcire tenetur/ſcilicet. Articuli fidei. Oratio dn̄ica. Duo precepta legis nature. Decē precepta legis ſcripte. Duo precepta legis gratie. Decem precepta legis canonice. Septem ſacramenta eccleſie.

¶ Diffinitio articuli fidei.

Articulus fidei eſt inuiſibilis veritas de deo: nos arctans ad credendum.

¶ Iſti ſunt .xij. articuli fidei ſm .xij. Aplos.

Petrus	Credo in deū patrē omnipotentem creatorem celi ⁊ terre.
Andreas	Et in Jeſum xp̄m filiū eius vnicum dominū noſtrum.
Jacobus maior	Qui cōceptus eſt de ſpiritu ſancto/natus ex Maria virgine.
Joannes	Paſſus ſub pontio Pilato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus.
Thomas	Deſcendit ad inferos/tertia die reſurrexit a mortuis.
Jacobus minor	Aſcendit ad celos/ ſedet ad dexterā dei patris omnipotētis.

Philippus	Inde venturus eſt iudicare vi- nos ⁊ moꝛtuos.
Bartholome⁹	Credo in ſpiritum ſanctum.
Matheus	Sanctam eccleſiam catholicam ſanctoꝝ cõmunionem.
Symon	Remiſſionem peccatoꝝ.
Thadeus	Carnis reſurrectionem.
Mathias	Et vitam eternam Amen.

❡ Oꝛõ dñica cõtinet in ſe. vij. petitiones.

Pater nr̃/qui es in celis/ſanctificet̃ nomen tuũ.
Adueniat regnum tuũ.
Fiat voluntas tua/ſicut in celo ⁊ in terra.
Panem noſtrũ quotidianũ da nobis hodie.
Et dimitte nobis debita noſtra/ ſicut ⁊ nos dimit-
timus debitoꝛibus noſtris.
Et ne nos inducas in tentationem.
Sed libera nos a malo Amen.

❡ Iſta ſunt duo pꝛecepta legis nature.

Omnia quecũqꝫ vultis vt faciãt vobis homines:
⁊ vos eadem facite illis.
Quod tibi oderis fieri/ alteri ne feceris aliquãdo.

❡ Iſta ſunt. x. pꝛecepta legis ſcripte.

Non habeas deos alienos coꝛam me. Non aſſu-
mes nomen dei inuanũ. Memento vt diẽ ſabbati
ſanctifices. Honoꝛa patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã; vt ſis

longeuus ſuper terrã· Non occides· Nõ mechaberis· Non furtum facies· Non dices aduerſus proximũ tuũ falſum teſtimoniũ· Non concupiſces rem proximi tui· Nõ deſiderabis vxorem eius·

¶ Iſta ſunt duo precepta legis gratie· Diliges dominũ deum tuũ ex toto corde tuo: ꝛ ex tota anima tua: ꝛ ex tota v̄tute tua: ꝛ ex oĩbus viribus tuis· Diliges proximũ tuũ ſicut teipſum·

¶ Iſta ſunt·x·precepta legis canonice· De ieiunijs obſeruãdis· De feſtis colendis· De miſſis audiendis· De decimis ſoluendis· Qð oĩs vtriuſqꝫ ſexus poſtq̃ꝫ ad annos diſcretionis perue nerit confiteat̃ omnia pctã ſua proprio ſacerdoti· Qð cõmunicet ſemel in anno ſaltem in Paſcha· Qð non commedat carnes certis diebus· Qð in diebus ieiunioꝝ abſtineat ſe a quibuſdam cibarijs De temporibus quibus interdicte ſunt Nuptie· Qð debitum coniugale nõ petatur certis diebus vel temporibus·

¶ Iſti ſunt dies ieiunioꝝ· Tota Quadrageſima ſcilicet a die Cinerũ vſqꝫ ad Sabbatũ ſanctum exceptis diebus Dñicis· Quattuor tempora anni/ſcilicet· Uernale in prima bebdomada Quadrageſime· Eſtiuale prima bebdomada poſt Penthecoſten·

Autumnale tertia ebdomada Septembris.
Hyemale Sabbato añ vigiliã Natiuitatis dñi.
Vigilia Natalis dñi. Penthecoſtes. Aſſumptio
nis beate Marie virginis. Omniũ Apoſtolorum
Preterq̃ Philippi ⁊ Jacobi: ⁊ ſancti Joannis
euãgeliſte. Natiuitatꝰ ſancti Joãnis baptiſte. San
cti Laurentij. Omniũ ſanctoꝝ.

¶ Iſti ſunt dies feſti colendi.

Natiuitatꝰ dñi noſtri Jeſu xp̃i. Sancti Stephani
prothomartyris. Sancti Joannis Euangeliſte.
Sanctoꝝ Innocentum. Sancti Silueſtri pape ⁊
confeſſoris. Circũciſionis domini noſtri Jeſu xp̃i.
Epyphanie eiuſdem. Paſce cum duobus diebus
ſequentibus. Aſcenſionis dñi noſtri Jeſu chriſti.
Penthecoſtes cum duobus diebus ſequẽtibus.
Solemnitatꝰ corporis xp̃i. Natiuitatis/Annuntia
tionis/Purificationis ⁊ Aſſumptionis btẽ Ma-
rie ſemꝑ virginis dei genitricis. Natiuitatis ſancti
Joannis baptiſte. Duodecim apoſtoloꝝ. Sancti
Laurẽtij martyris. Dedicationis ſancti Michae
lis archangeli. Sancti Franciſci confeſſoris. So-
lemnitatis omniũ ſanctorũ. Sancti Martini epiſ-
copi ⁊ confeſſoris. Inuentionis ſctẽ crucis. Dies
dñicales. Feſtiuitates: quas ſinguli Epiſcopi in
ſuis Epatibus vel dioceſ laudauere.

¶ Iſta ſunt Feſta mobilia.
Dominice. lxx. lx. l. xl. Dies cinerum.
Dies ſanctus Paſce. Aſcenſio dñi nři Ieſu xpi.
Penthecoſtes. Solemnitas corporis xpi.
Initium Aduentus dñi.
¶ Iſtud eſt initium Aduentus dñi.
Prima dñica Aduentus dñi eſt ea: que inter. v. kal'. Decẽbris ⁊. iij. Noñ. eiuſdẽ cõtingit haberi. Itẽ prima dñica Aduentus eſt ea: que cadit propinquior feſto S. Andree apli ante aut poſt.
¶ Iſtud eſt initium Septuageſime.
A feſto ſtelle numerando perfice lunam.
Poſt quadraginta dies tibi ſeptuageſima fiet.
Si cadit in lucem dñi ſuppone ſequentem.
Biſextus quando fuerit ſuperadditur vnus.
¶ Iſte eſt terminus Paſce.
Poſt nonas martis vbi ſit noua luna require:
Tertia lux domini proximũ Paſcha fiet.
¶ Dies in qbus eſt audienda miſſa ſunt.
Dieb⁹ dñicis/⁊ dieb⁹ ſolẽnib⁹ ab ecclia inſtitutꝫ.
¶ Dies quibus nõ ſunt edende carnes.
Diebus ieiunioꝝ. Sexta feria ⁊ Sabbato vbi eſt conſuetudo. ¶ Diebus ieiunioꝝ abſtinendum eſt ab hijs cibarijs. A carnibus generaliter. Ab ouis regulariter. A lacticinijs in Quadrageſima. In

alijs ieiunijs ſeruetur conſuetudo terre.

¶ Iſtis tpibus ſunt interdicte Nuptie·
Ab aduentu vſqȝ ad epyphaniã · A ſeptuageſima vſqȝ ad octauas paſce· A tribus diebus rogationũ vſqȝ ad ſeptimũ diem poſt Penthecoſten·

¶ Dies qbus nõ exigit debitũ cõiugale·
Diebus feſtoꝝ· Diebus ieiunioꝝ · Diebus proceſſionum · Tribus diebus ante ſacram cõionem ad minus· Tempore peregrinationis ſi eſt periculum aborſus· Tempore purificationis poſt partũ· Tempore menſtrui naturalis·

¶ Iſta ſunt ·vij· ſacramenta eccleſie·
Baptiſmus· Cõfirmatio· Euchariſtia· Penitentia· Extrema vnctio· Ordo· Matrimoniũ·

¶ Iſta ſunt ſacramenta nõ reiteranda·
Baptiſmus· Confirmatio· Ordo ſacer·

¶ Iſta ſunt ſacramenta que pñt reiterari·
Euchariſtia· Penitentia· Extrema vnctio· Matrimonium·

¶ Iſti ſunt ·vij· ordines Eccleſiaſtici·
Oſtiarius· Lector· Exorciſta· Accolitꝰ· Subdiaconus· Dyaconus· Presbiter·

¶ Iſte ſunt tres Penitentie·
Cordis contritio· Oris confeſſio· Operis ſatiſfacio·

¶ Iſte ſunt conditiones Confeſſionis.
Sit ſimplex/humilis/confeſſio pura/fidelis/
Vera/frequens/nuda/diſcreta/libens/verecūda/
Integra/ſecreta/lachrymabilis/accelerata/
Fortis/& accuſans/ſed ſe parere parata.

¶ Iſti ſunt caſus penitentiales Papales.
Vendentes/ deferētes/ vel tranſmittētes galeas vel naues/ arma/ferrum/lignamina/ ſeu victualia Sarracenis ad impugnandū Chriſtianos. Exercentes gubernationem in nauibus pyraticis Sarracenorum. Impedientes auxilium vel conſiliū in diſpendiū terre ſctē. Inſecutores percuſſores aut captores Cardinaliū/vel ſocius facientis/ſeu mandator: vel rata habens premiſſa: & conſilium aut fauorem premiſſis preſtās:aut acceptator vel defenſor cōmittentis premiſſa. Qui percuſſerit: ceperit vel bannierit Epm:vel hec fieri mandauerit:aut facta rata habuerit: vel ſocius fuerit facientis:ſeu conſiliū vel fauorem dederit: aut facientes defenſauerit. Verberans clericum enormiter. Excōmunicatus a Papa nominatim. Participans tali in crimine. Excōicatus a delegato Pape elapſo anno late ſnie. Incendiarius quicūqz denuntiatus. Effractor eccleſie vel loci religioſi denūtiatus. Falſificans lr̄as Papales

Utens ſcienter falſis bullis Papalibus.
Decoquens vel ſcindens corpus alicuius defun
cti pro oſſibus transferendis.
Inquiſitores hereſis odio/ gratia/ amore/vel lu
cro cõtra iuſtitiã vel conſuetudinẽ omittentes pro
cedere contra aliquẽ. Inquiſitores hmõi ſimili
odio/gratia/vel lucro cõtra iuſticiam vel conſcien
tiam alicui hereſim imponentes.
Inquiſitores hmõi aliquid imponẽtes: per quod
impediri habeat officium inquiſitionis.
Qui occaſione ſententie excõicationis: ſuſpenſio
nis ⁊ interdicti late dat licentiã grauandi eos: qui
tulerunt eam: vel ſuos in perſonis vel rebus.
Cogentes celebrari in loco interdicto. Euocan
tes excõicatos vel interdictos ad diuina officia.
Prohibentes ne tales admoniti exeant.
Excõicati vel interdicti admoniti nõ exeuntes qñ
celebrantur diuina officia.
Religioſi abſqꝫ licentia dioceſani vel proprij ſacer
dotis aut illius vicarij ſolẽniȝantes matrimonia.
Religioſi abſqꝫ licentia ſuprascripta miniſtrãtes ſa
cramenta eucbariſtie vel extreme vnctionis.
Religioſi abſoluentes excõicatos a canone vel a
ſtatutis ſynodalibus in caſibus nõ conceſſis.
Religioſi abſoluentes a pena ⁊ a culpa.

Clerici ⁊ religioſi inducentes ad vouendū: iuran
dum vel promittendum de eligendo apud eos ſe-
pulturam: vel iam electam mutando.
Cōmutatio voti Hieroſolimitani. Cōmutatio
voti viſitationis liminū Aploꝝ Petri ⁊ Pauli.
Cōmutatio voti ſancti Jacobi in Compoſtella.
Reliqui caſus quos papa ſibi reſeruat ſpāliter.

¶ Iſti ſunt caſus penitētiales Epāles.

Peccatū clerici per qđ incurſerit irregularitatē.
Incendiarij quicūqꝫ nō denuntiati.
Effractores eccleſiaꝝ vel alioꝝ locoꝝ religioſoꝝ
nō denuntiati. Crimen pro quo inducenda eſſet
ſolēnis penitētia. Excōicati excōicatione maiori
exceptis ſupraſcriptis ⁊ alijs ad papā ꝑtinētibus.
Homicide voluntarij. Falſarij. Violatores
eccleſiaſtice īmunitatis Violatores eccleſiaſti-
ce libertatis. Sacrilegi. Cōmutatio votoꝝ
preter ſupraſcripta. Diſpenſatio incertoꝝ.
Reliqui caſus quos ſibi reſeruāt diuerſi Epiſcopi
in ſuis Epiſcopatibus.

¶ In quo caſu ſit inducēda ſolēnis pnīa.

Pro crimine publico ⁊ vulgariſſimo ꝑ totā Ur-
bem vel alium locum.

¶ Iſti ſunt ſeptem dona ſpirituſſancti
contra ſeptem peccata mortalia.

Donum ſapientie	contra	luxuriam.
Donum intellectus	contra	gulam.
Donum conſilij	contra	auaritiam.
Donum foꝛtitudinis	contra	accidiam.
Donum ſcientie	contra	iram.
Donum pietatis	contra	inuidiam.
Donum timoꝛis	contra	ſuperbiam.

¶ Iſte ſunt .vij. ſpecies timoꝛis.

Timoꝛ mundanus. timoꝛ humanus. timoꝛ naturalis. timoꝛ ſeruilis. timoꝛ initialis. timoꝛ filialis. timoꝛ reuerentialis.

¶ Iſta ſunt que ſcire dꝫ qlibet Clericus.

Legere competenter. Accentuare congruenter. Et ſaltem lecta grāmaticaliter intelligere.

¶ Iſta ſunt que ſcire debet qlibet ſacerdos.

Materiā ⁊ foꝛmā: qua conficitur coꝛpus xp̄i.

¶ Iſta ſunt que ſcire tenet̃ qlibet Curatus.

Foꝛmam ⁊ materiam baptiſmi/ ⁊ extreme unctionis/ ⁊ alia que ad curam pertinent.

¶ Iſta ſunt que ſcire debet qlibet cōfeſſoꝛ.

Diſcernere inter lepꝛam ⁊ lepꝛam.

¶ Iſta tenet̃ ſcire quilibet pꝛedicatoꝛ.

Pꝛoponere verbum dei ad edificationem.

¶ Iſta tenetur ſcire quilibet Ep̄s.

Soluere difficultates veteris ⁊ noui teſtamenti.

aut ſecum habere hec ſcientem.

¶ Iſta ſunt que tenentur perfecti.
Obedientia prompta. Paupertas voluntaria.
Caſtitas integra.

¶ Iſti ſunt principales inimici hominis.
Demon. Mundus. Caro.

¶ Iſte ſunt tres virtutes theologice.
Fides. Spes. Charitas.

¶ Iſte ſunt. iiij. virtutes cardinales.
Prudentia. Iuſtitia. Fortitudo. Temperantia.

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ.
Fides eſt perceptio in raris ſine caꝝ cognitione.
Spes eſt vtus: qua eterne vite patienter p̄miū expectam⁹. Charitas eſt dei ⁊ ꝓximi dilectio. Prudētia ē bonaꝝ reꝝ atqꝫ malaꝝ verarūqꝫ diſcretio.
Iuſtitia eſt virtus ſingula ſm iuſti electionē equa rōne diiudicans. Fortitudo eſt ꝯſiderata ꝑiculoꝝ ſuſceptio/⁊ diuturna laboꝝ ꝑpeſſio. Tēperātia eſt rōis dominiū i libidinē ⁊ alios motus iportunos.

¶ Iſte ſunt. vj. partes Iuſtitie.
Seueritas. equitas. veritas. obediētia. liberalitas benignitas. ¶ Iſte ſunt diffinitiones p̄miſſoꝝ.
Seueritas eſt virtus debito ſupplicio cohercens iniuriam. Equitas eſt iuſtitia dulcore miſericordie rigoroſa temperans.

Veritas eſt virtus: per quā ĩmutata ea que ſunt:
aut fuerunt:aut futura dicuntur.
Obedientia eſt virtus: que legitima ſuperioꝝ pre
cepta exequitur. Liberalitas eſt virtus beneficio
rum erogatrix. Benignitas eſt virtus ad benefa-
cienda expoſita ſua cunctos inuitans dulcedine.
¶ Iſte ſunt.ix.ſpecies benignitatis.
Religio.pietas.innocentia.humanitas.miſericor-
dia.gratia.reuerentia.concordia.amicitia.
¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ.
Religio eſt virtus diuinitatis/ curam gerens/ceri
moniamqꝫ offerens.
Pietas eſt virtus : per quā ſanguine coniũctis ⁊
patrie beniuolis officiũ ⁊ diligēs attribuit cultus.
Innocentia eſt virtus omnem iniurie illationē ab
horrens.Humanitas eſt virtus:qua miſerationis
affectu nobis inuicem tenemur. Miſericordia eſt
virtus:per quā animus ſuper calamitate afflictoꝝ
mouetur. Gratia eſt virtus:qua amicitiarũ ⁊ offi-
ciorum alterius memoria remunerandi voluntas
cōtinetur.Reuerentia eſt virtus ꝑſonis grauibus
vel aliqua dignitate ſeu prelatiōe ſublimatis debi-
te honorificationis cultum exhibens.Concordia
eſt virtus conciues ⁊ compatriotas in eodē iure
ſpontanee vincens. Amicitia eſt bona voluntas

erga aliquā perſonā cauſa illius tantū quē diligit·

¶ Iſte ſunt tres ſpecies Prudentie·

Prouidentia·circūſpectio·cautio·

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ·

Prouidentia eſt preſentium notitia/ꝛ futuroꝝ cognitio/pertractans euentum· Circūſpectio eſt virtus diligenter negotij circūſtantias examinans· Cautio eſt virtus per directionem virtutum a vitijs impedimenta effugiens·

¶ Iſte ſunt·vj·ſpecies Fortitudinis·

Magnanimitas·magnificentia· fiducia·ſecuritas· patientia·conſtantia·

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ·

Magnanimitas eſt difficiliū rerum ſpontanea aggreſſio ꝛ rationabilis· Magnificentia eſt difficilium atqꝫ preclaroꝝ operū conſumatio· Fiducia eſt certa ſpes animi ꝑducēdi ad finē incboatā rem· Securitas eſt incōmoditates iminentes : vel affines rei incboate nō formidare· Patientia eſt iniuriaꝝ atqꝫ contumelioꝝ ꝛ omnis aduerſitatis impetus equanimiter portans· Conſtantia eſt ſtabilitas animi firmi in propoſito perſeuerans·

¶ Iſte ſunt·viij·partes Temperantie·

Modeſtia· verecundia· abſtinentia· moderantia· honeſtas·parcitas·ſobrietas·pudicitia·

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ.
Modeſtia eſt virtus: q̄ facit cultū ⁊ motū ⁊ omnē noſtrā occupationē vltra defectū ⁊ circa exceſſuꝫ ſiſtere. Verecūdia eſt in geſtu ⁊ verbo honeſtatē ſeruare. Abſtinentia eſt ſtatutū tēpus cibandi non preuenirē. Moderantia eſt nimiū ciboꝝ appetitū rationis imperio reuocare. Honeſtas eſt nec lautiores cibos querere; nec in apparatu operā dare Parcitas eſt menſurā refectionis non excedere. Sobrietas eſt in potu exceſſum cohibere. Pudicitia eſt rōnis moderamine petulantiā domare.

¶ Iſta eſt radix omniū maloꝝ.
Superbia.

¶ Iſta eſt diffinitio Superbie.
Superbia eſt animi tumor; quo deus cōtemnitur; proximus deſpicitur; ⁊ proprio appetitui ſupra rationem obtemperatur.

¶ Iſte ſunt. vij. ſpecies Superbie.
Inanis glīa. irā. inuidia. auaritia. accidia. gula. luxuria.

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ.
Inanis gloria eſt inordinatus animi motus: quo quis propriā deſerit excellētiam: vt alios honore precellat. Ira eſt ſubita animi tēpeſtas; qua quis mouetur verſus aliquē. Inuidia eſt dolor animi ex aliena proſperitate renaſcēs; animū torquens;

Auaritia eſt peſtis animi circa diuitias. Accidia eſt animi torpor: quo quis timet bonum inchoare aut inchoatum conſumare. Gula eſt in cibo & potu ſuperfluus vſus. Luxuria eſt incontinentia corporis ex pruritu libidinis naſcens.

Iſte ſunt .x. ſpecies Inanis glorie.

Elatio. arrogātia. inſolentia. ambitio. cōtentio. contēptus. ɔtumacia. pſumptio. iobediētia. irreuerētia

Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ.

Elatio eſt tumor animi: quo quis non vult pati ſuperiorem vel parem.

Arrogantia eſt tumor: quo quis mouetur ad iactandum ſe habere quod non habet.

Inſolētia eſt extra cōem vſu; animi / quaſi ceteris deſpectis verba ſctā geſtus habituſq3 ſignificare.

Ambitio eſt deſiderium honoris.

Contentio eſt impugnatio veritatis per fiduciam clamoris. Cōtemptus eſt quod quis honorare tenetur tanq3 velle negligere.

Contumacia eſt auctoritate maioris ex contemptu obire.

Preſumptio eſt quod alioꝝ eſt ſibi aſſcribere.

Inobedientia eſt ſuis ſuperioribus nolle obedire.

Irreuerentia eſt debitam reuerentiam ſuis maioribus non preſtare.

¶ Iſte ſunt·xj·ſpecies Ire·
Odiū·diſcordia·rixa·iniuria·impatiētia·cōtumelia
proteruitas·malitia·nequitia·malignitas·furor·

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ·
Odium eſt inueteratus rancor animi·
Diſcordia eſt aliquoꝝ diſſenſio: quos amoris vin-
culū colligauit· Rixa eſt animi motus in diſcordiā
Iniuria eſt dicto vel facto iniuſte gerere·
Impatientia eſt animi motum impetuoſum nō re-
frenare· Contumelia eſt illatio conuitioꝝ·
Proteruitas eſt ſubitaneo motu in verbis prorū-
pere· Malitia eſt qua quis alicui damnū molit·
Nequitia eſt cum quis audet quod non poteſt·
Malignitas eſt mala voluntas ad malum cū ma-
lum non poſſit· Furor eſt inueterata animi tem-
peſtas in rationem proſiliens·

¶ Iſte ſunt·vj·ſpecies Inuidie·
Detractio·ſuſurratio·deprauatio·inuidentia·plau-
ſus in aduerſis proximi·dolor in proſperis ꝓximi·

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ·
Detractio eſt bonam famam alterius denigrare·
Suſurratio eſt inter amicos diſcordiā ſeminare·
Deprauatio eſt bona alterius peruertere·
Inuidentia eſt proſperos ſucceſſus alterius nolle
videre· Plauſus in aduerſis proximi gaudere

Dolor in proſperis/eſt bono proximi cōtriſtari.

¶ Iſte ſunt.v.ſpecies Auaritie.

Simonia.vſura.latrociniū.furtum.rapina.

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſorum.

Simonia eſt ſtudioſa volūtas vendēdi vel emendi aliquid ſpirituale/vel ſpirituali annexum.

Uſura eſt emolimentū quodcūq; ſorti accedens.

Latrociniū eſt violenta vſurpatio rei aliene inuito domino.

Furtū eſt latens ſubtractio rei aliene inuito dño.

Rapina eſt violenta predatio rei aliene.

¶ Iſte ſunt.viij.ſpecies Accidie.

Deſidia.pigritia.puſillanimitas.negligētia.improuidentia.incircūſpectio.tepiditas.ignauia.

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſorum.

Deſidia eſt ſegnicies:q̄ qs bonū agere formidat. Pigritia eſt inhērentia:qua quis bonū conſumare faſtidit. Puſillanimitas eſt animi anxietas qua quis timet aggredi magna. Negligentia eſt animi torpor:quo quis nimis negligens eſt ad exequendum illud quod debet exequi. Improuidentia eſt mentis obtenebratio;qua quis nimis pauidus eſt circa aliqua furta conſideranda. Incircunſpectio eſt negotij circunſtantias negligenter examinare.

Tepiditas eſt remiſſe circa bene agenda ſe hře.
Ignauia eſt ad bonū nō aſſurgere feruenter.

¶ Iſte ſunt.viij.ſpecies Gule.

Guloſitas.ebrietas.imodeſtia.inuerecundia.va/
niloquiū.imoderantia.inabſtinentia.inhoneſtas.

¶ Iſte ſunt diffinitiones pmiſſoꝝ.

Guloſitas eſt exceſſus in cibo. Ebrietas eſt ex/
ceſſus in potu. Immodeſtia eſt corporis ornatus
ꝛ vane ſuppellectilis vſus imoderatus.
Inuerecundia eſt feda ꝛ turpia verba pferre.
Vaniloquiū eſt ſupflua ꝛ vitioſa verba exigere.
Immoderātia eſt nimio appetitui ciboꝝ inherere.
Inabſtinentia eſt tempus cibandi preuenire:
Inhoneſtas eſt fortiora fercula querere: ꝛ in eis
attentius operam dare.

¶ Iſte ſunt.vj.ſpecies Luxurie.

Fornicatio ſimplex.adulterium.defloratio ſeu ſtu/
prū:inceſtus.impudicitia.pctm̄ contra naturam.

¶ Iſte ſunt diffinitiones pmiſſoꝝ.

Fornicatio ſimplex eſt carnale cōmertium preter
legitimū coitum circa adulterium.
Adulterium eſt violatio alterius thori.
Defloratio ſeu ſtuprum eſt virginis corruptio.
Inceſtus eſt conſanguinitate vel affinitate cōiun/

ctam ſeu religioſam cognoſcere.
Impudicitia eſt ex exterioribus ſignis luxuriã de monſtrare.
Peccatum contra naturam eſt ſeminis effuſio ex tra locum ad hoc ordinatum.

¶ Iſte ſunt.vij.ṽtutes cõtra.vij.pctã mortalia.

Humilitas	contra	Superbiam.
Patientia	contra	Iram.
Amor proximi	contra	Inuidiam.
Largitas	contra	Auaritiam.
Diligentia	contra	Accidiam.
Abſtinentia	contra	Gulam.
Caſtitas	contra	Luxuriam.

¶ Iſta ſunt ſeptem verba: que dominus noſter Jeſus Chriſtus dixit in Cruce contra ſeptem peccata mortalia.

Pater ignoſce illis qꝛ neſciũt qd faciũt/cõtra irã. Hodie mecum eris in paradiſo/contra inuidiam. Mulier ecce filius tuus: Deinde dixit diſcipulo: Ecce mater tua/ↄtra accidiã. Hely hely lamazaba thani/cõtra ſuperbiam. Sitio/contra gulam. Con ſumatũ eſt/contra luxuriã. Pater in manus tuas cõmendo ſpiritũ meũ/contra auaritiam.

¶ Iſta ſunt.vij.opa miſericordie ſm corpus.

Eſurientes paſcere·Sitientes potare·Nudos ve
ſtire·Peregrinos hoſpitari·Infirmos viſitare·
Incarceratos redimere·Mortuos ſepelire·

¶ Iſta ſunt·vij·opa miſericordie ſm animã·
Bonum conſilium petentibus dare·Ignorantes
docere·Triſtes cõſolari·Peccatores corrigere·
Offenſas remittere·Infirmitates corpis ⁊ anime
paciẽter ferre·Pro amicis ⁊ inimicis ⁊ omnibus
fidelibus viuis ⁊ defunctis orare·

¶ Iſti ſunt·v·ſenſus corporis·
Viſus·Auditus·Guſtus·Odoratus·Tactus·

¶ Iſti ſunt·v·ſenſus ſpirituales·
Preceptio·cogitatio·cõſcientia·ſubtilitas·animoſitas·

¶ Iſte ſunt·iij·potentie anime·
Intellectus·voluntas·memoria·

¶ Iſte ſunt·iiij·paſſiones anime·
Gaudium ⁊ dolor de preſenti·
Spes ⁊ timor de futuro·

¶ Iſte ſunt·vij·etates hominis·
Infantia·pueritia·adoleſcentia·iuuentus·virilitas
ſenectus·decrepitas·

¶ Iſte ſunt diffinitiones premiſſoꝝ·
Infantia eſt a natiuitate vſq; ad·vij·annos·
Pueritia eſt abinde vſq; ad·xiiij·annos·

Adoleſcentia eſt abinde vſqꝫ ad·xxj·annos·
Juuentus eſt abinde vſqꝫ ad·xxviij·annos·
Virilitas eſt abinde vſqꝫ ad·xl·annos·
Senectus eſt abinde vſqꝫ ad·lxx·annos·
Decrepitas eſt abinde vſqꝫ ad finem vite·

¶ Iſte ſunt Sex etates mundi·

Ab Adam vſqꝫ ad Noe· A Noe vſqꝫ ad Abraā·
Ab Abraham vſqꝫ ad Dauid· A Dauid vſqꝫ ad
tranſmigrationem Babilonis·A tranſmigratione
babilonis vſqꝫ ad xp̄m·A xp̄o vſqꝫ ad finē mūdi·

¶ Iſte ſunt due Vite·

Vita actiua·Vita contemplatiua·

¶ Iſti ſunt tres ſtatus Eccleſie·

Virginū·Continentiū·Coniugatoꝝ·

¶ Iſta ſunt octo genera hominū conſe-
quentiū beatitudinem eternam·

Pauperes ſpiritu:quoniā ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ·
Mites:quoniā ipſi poſſidebunt terram·
Lugentes pro peccatis:qm̄ ipſi conſolabūtur·
Eſuriētes ⁊ ſitientes iuſtitiā: qm̄ ipſi ſaturabūtur·
Miſericordes:qm̄ ipſi miſericordiā conſequent̄·
Mundo corde:quoniā ipſi deū videbunt·
Pacifici:quoniā filij dei vocabuntur·
Perſecutionem patientes propter iuſtitiam:quo

niam ipſoꝝ eſt regnum celoꝝ.

¶ Iſti ſunt .vij. planctus ſpirituales.
Flere amiſſionem tpis. Flere vitã male correctã.
Flere xp̄i paſſionem. Flere proximi cõpaſſionem.
Flere pctī cõmiſſionem . Flere gratie optationẽ.
Flere glorie premiationem.

¶ Iſta ſunt .v. que faciũt ſeruũ Chriſti.
Aſperitas penitentie. Puritas conſcientie. Pre-
claritas ſapientie. Equitas iuſtitie. Largitas miſe
ricordie.

¶ Iſta ſunt que hr̄e dẽt vnuſqſq; ſ̃uus deũ.
Dilectio pura. Obedientia vera. Perſeuerantia
continua.

¶ Iſta ſunt .iiij. q̄ dz hr̄e qlibet erga ſeipm̄.
Intentio iuſta. Cogitatio ſancta. Verbum bonũ.
Opus perfectum.

¶ Iſta .iiij. debet hr̄e qlibet erga proximũ.
Subuentio charitatiua. Correctio diſcreta. Rela
xatio voluntaria. Supportatio cõpaſſiua.

¶ Iſti ſunt .iiij. quibus deus miſeretur.
Lugentibus ſua peccata. Timentibus dei iuditia
Remittentibus proximis iniurias. Perſeueranti
bus in penitentia.

¶ Iſti ſunt .iiij. quos deus nõ relinquit.

Viuentes in innocentia· Dolentes in penitentia·
Studentes in ſapientia·Suſtinentes in patientia·

¶ Iſti ſunt·xij·fructus ſpiritusſancti·

Charitas·gaudium·pax·patientia·longanimitas·
bonitas·benignitas·manſuetudo·fides·modeſtia·
continentia·caſtitas·

¶ Iſti ſunt·xij·effectus ſpiritusſancti·

Perfectionis·vnionis·operis·dilectionis·mutue
adheſionis·contriſtationis·extaſis·celi liquatiōis
feruoris·languoris·perſeuerantie·gaudij ⁊ exultā
tionis·

¶ Iſte ſunt tres perſone diuine·

Pater·Filius·Spiritusſanctus·

¶ Iſte ſunt dignitates diuine·

Potentia·Sapientia·Bonitas·

¶ Iſte ſunt·ix·dignitates ſiue ꝓprietates dei·

Bonitas·magnitudo·eternitas·poteſtas·ſapien-
tia·voluntas·virtus·veritas·gloria·

¶ Iſti ſunt·ix·ordines Angelorum·

Seraphin	charitatiui·
Cherubin	ſcientifici·
Throni	fortes·
Dominationes	dominatores·
Principatus	principantes·

Poteſtates potentes·
Virtutes virtuoſi·
Archangeli ſecretarij·
Angeli annunciantes·

¶ Iſti ſunt tres Principes Angeloꝝ·
Michael·Gabriel·Raphael·

¶ Iſti ſunt tres Principes beatoꝝ·
Adam·Moyſes·Petrus·

¶ Iſte ſunt·vij·remuneratiões beatoꝝ·
Regnum·poſſeſſio·conſolatio·ſaturatio·miſericor
dia·viſio·filiatio diuina·

¶ Iſte ſunt·vj·glie ſpāles corpis glificati·
Pulchritudo·velocitas·fortitudo·libertas·volū
tas·ſanitas·

¶ Iſte ſunt·vij·glie ſpāles anime glificate·
Sapientia·amicitia·concordia·honor·poteſtas·
ſecuritas·gaudium·

¶ Iſte ſunt pricipales glie corpis glificati·
Dulcedo·ſuauitas·eterna lux·

¶ Iſte ſunt pricipales glie anime glificate·
Eternitas·viſio·amor·ſplendor·cantus·fragātia·

¶ Iſte ſunt pricipales dotes corpis glificati·
Claritas·ſubtilitas·agilitas·impoſſibilitas·

¶ Iſte ſunt pricipales dotes aie glificate·

Eterna tentio·clara viſio·amoroſa fruitio·

¶ Iſtis tribus debenẽ aureole in paradiſo·
Virginibus·Martyribus·Doctoribus·

¶ Iſte ſunt·vij·cõtemplationes vite eterne·
Videre eſſentiam diuinam· Videre humanitate3
chriſti·Videre vnionem verbi cum carne·Vide-
re naturam angelicam·Videre conſortiũ ſanctorum
Videre ſeipſum glorificatũ corpore· Videre ani-
mam propriam beatificatam·

¶ Iſte ſunt·xv·admirationes gaudiorum·
O gloria·O gratia·O ingens·O decus· O alti-
tudo·O dulcedo·O ſanitas· O magnificẽtia·O
claritudo·O beatitudo· O ineffabilitas· O ſubli-
mitas·O celſitudo·O magnitudo·O maieſtas·

¶ Iſte ſunt·vij·miſerie corporis dãnati·
Turpitudo· ponderoſitas· imbecillitas·ſeruitus·
infirmitas·anxietas·vite breuitas·

¶ Iſte ſunt·vij·miſerie anime damnate·
Inſipientia· inimicitia· diſcordia·dedecus· impo-
tentia·timor·triſtitia·

¶ Iſte ſunt·xj·pene damnatorum·
Deſperatio·cecitas·odium·obſcuritas· fletus·fe-
tor·ſtridor dentium·amaritudo·eternus ignis·per
petua maledictio·

Ab his malis domine Jeſu Chriſte per tuam mi-
ſericordiam libera nos.

Explicit tabula ad xpiane religionis diſciplinā.

¶ Iſti ſunt verſus continentes decem
precepta legis.

¶ Primū preceptū. Unum cole deum.
Qui colit extra deū vel ſanctos quodcūqȝ creatū
Articulos fidei negans: ſi ſpem reliquit.
Voti tranſgreſſor: vel qui mortalia nouit.
Et tardans nimiū nolens implere promiſſum.
Fine malo fouens: ac per ſe vota refringens.
Incantans: faciens fieri breuia: ⁊ malefactor.
Inueniensqȝ docens addiſcens medius extans.
Orans obſeruat qui ſomnia ſortibus vtens.
Blaſphemanſqȝ deū: qui murmurat ac maledicit
Vel nō poſſe refert ſed deſpiciat aſpicit ipſe.
Cibans vt faciat mala prauus preterit iſte.
Unum cole deum ſi ſcit mortaliter ipſe.

¶ Secundū p̄ceptū. Nec iures vana ꝑ ipm̄.
Qui cantās fabulans truſans vel turpia dicens.
Deſpiciendo deum nominat ſctōs ſacra ſpernēs.
Iudicio iurans mendax inductor ad illud.

Periurans:dubium iurans:moꝛtalia iurans·
Per qꝫ crucem fidem animamqꝫ deumqꝫ
Si adiuuet:hec dicens mendaciter atqꝫ iocoſe
Et per membꝛa dei ſanctoꝝ ac Angeloꝝ·
Inducens falſum iurantem quiſqꝫ ſcienter
Aduertens frangit nec iures vana per ipſum·

¶ Tertiũ pꝛeceptũ· Sabbata ſanctifices·

Qui nõ confeſſus dimittens ⁊ ſacramentum·
In feſtis miſſam ſine cauſa inductoꝛ ad illud·
Qui manuale facit vendens emit at nõ edenda·
Jeiunium frangit qui tertia comedit hoꝛa·
Qui facit in feſto mala pꝛauus grauioꝛ extat·
Aſſumens criſma ſacramentum vel mulierem·
Si peccatoꝛ erat moꝛtali fune ligatus·
Eccleſie vetito qui contrahit tempoꝛe ſacro·
Choꝛiſans ludens veneri moꝛtaliter agit·
Sabbata ſanctifices violat reus atqꝫ ſuperbus·

¶ Quartũ p̃ceptũ· Habeas ĩ honoꝛ̃ parẽtes·

Qui pꝛecepta dei contemnit atqꝫ ſtatuta·
Vel qui noluerit parere parentibus atqꝫ
Alere ſi poſſit extremos eſt obligatus·
Irridenſqꝫ patrem vel matrem vel maledicens·
Verberãs ⁊ obpꝛobꝛiãs blaſſemãs aſpe turbans
Moꝛitur aſpernẽs habeas in honoꝛe parentes·

¶ Quintū preceptū. Non ſis occiſor.
Occiſor corde verbo factoq; ſuaſor.
Incitans ⁊ cauſans cupienſq; procurat abortum
Verberat ⁊ mandans facienſue torneamenta.
Si iudex ceperit ex ſacro limite prauū.
Sacrilegus factus ac ledens vel mutilator.
Non ſis occiſor frangens mortaliter egit.
¶ Sextum preceptū. Nō furtum facies.
Si quis furatur rapiens participanſq;.
Iuſſio conſilium conſenſus palpo recurſus.
Participans mutus nō obſtans nō manifeſtans.
Reddere cuncta debet ſi cauſa prima fuiſſet.
Excipitur mutus nō obſtans nō manifeſtans.
Reddere neq; debet qui ni ſint officiales.
At non cauſa primus pro parte tenetur.
Fortune luſor cupiens ſpoliare ſodalem.
Ac fraudens ludū retinens inductor ad illum.
Hic dare perdenti cenſebitur/aliter egris.
Et fraudens iuſta pedagia ſicq; gabellas.
Ledens menſuras monetas fur malus extat.
¶ Septimū preceptū. Nō mechaberis.
Quiſquis nō nuptus miſcebitur ac polluetur
Per ſe mollis erit/ſi nuptus fiet adulter.
Atq; ſolutus fornicator/extra ſodomita.

Inceſtumq; parens facit/cū virgine ſtuprum.
Cumq; moniali ſcelus extat ſacrilegusq;.
Exigit in ſacro qui ſemine polluit illud.
Et rapiens raptor cum brutis beſtia fiet.
Qui clam contraxit vel ſponſam preuenit actu.
Spondens contrahere mendax vt miſceat illi.
Et qui contraxit maiori fune ligatus.
Quinq; modis peccat maritus vxore abutens:
Actibus illicitis ſemen cum ſeminat extra
Vas operans prolem deuitans ſemen emittens
Exercens aliam cupit arcens firmo potentem
Inuitans tangens inductor medius extans
Lubrica verba refert iactans ſe mechus habet.
¶ Octauū preceptū. Nō ſis teſtis iniquus.
Qui mendax fuerit in damnū proximitatis
Vel mala qui dicit bona narrās vel bona praua
Accuſans vel hoc iurans eſt teſtis iniquus
Accuſans ceteros odioſus et vt mala ſumat.
Detractor odio mendaxq; relator occulti.
Vel diffamator dicens hec et manifeſtans.
Cedula ſi fiat detractrix cautio ledens
Atq; ſecreta ratumq; ſigillo aut littera clauſa
Proditor et laudans inducens ad ſupradicta
Illa reportari gaudens eſt teſtis iniquus.

¶ Nonū preceptum. Non concupiſces vxorem proximi tui.
Qui cupit alterius ſponſam noſcatur adulter.
Vel qui deſiderat affines vel moniales:
Inceſtum ſcelus ſacrileguſq; cū virgine ſtuprū.
Et cupiens fornicator fit ſitq; ſolutus.
Et cupiens matrem ſodomitaq; beſtia bruta.
Ac quotiens cupit vel ſi fuit ꝛ philocaptus.
Qui delectatur cogitando lubrica: vel qui
Se ſomno polluit cauſans vel poſtea gaudens
Ornans vt amet; vel amari qui glorſatur:
Abſq; viro proprio cui hoc facit vt ſic ametur.
Vel ſi perpendeat ruinam vel prouocando.
Alterius ſponſam cupiens moritur lubricando.
¶ Decimū p̄ceptū. Nec rem cupias alien
Qui cupit alterius rem in damnū proximitatis:
Si per vim raptor: per occultū fur malus extat.
Si per auaritiam cupiat dicetur auarus.
In rapiendo male fallere quiſq; paratus.
Nec cupiens contra mandata cetera frangit.
Denum mandatum nec rem cupias alienam.

Finis.